

čunu, zlasti na ono, ki kaže, kako so Matici dohajali letni doneski. In pri tej priliki ne morem zamolčati želje, da bi g. društveniki v redu, to je, v prvi polovici vsakega leta pošiljali doneske, da more Matica tudi v redu, to je, koj po dovršenji tiskanin plačati delalce in knjige. Zlasti letos, ko knjige za 1872. l. pridejo na svetlo že konec meseca marcija, bilo bi želeti, do vsi letniki za 1872. l. in oziroma tudi zaostalo letnina odrajtajo vsaj v začetku meseca aprila.

(Dalje prihodnjič.)

Politične pridige.

Spisuje Fr. Jaroslav.

II.

Slovenec in sploh Slovan je zaradi svoje klete needinosti obsojen v trpljenje. Za bedaka ga ima vsak, komur se poljubi. „Močni, nepremagljivi bodete — dejal je starček Svato pluk svojim sinovoma — ako bodete edini; nihče vas ne bode mogel politično pogubiti; ako pa ne bodete poslušali mojega nauka in svarjenja mojega, prišle bodo vse nadloge in nesreče nad Slovane: zasmehovanje, zaničevanje, zatiranje, preganjanje, ječa, pa politična in narodna smrt! Tujcem bodete robovali, njihovej deci pa bodete za svarilo, kajti reklo se bode: „Gledite, tako se je zgodilo s Slovani, ker so bili nesložni!“

Zlata resnica, ki si jo povedal v preroškem duhu, čestiti starček Svato pluk! Oj, da bi nikdar ne zabili tvoje butarice palic!

S svojo neslogo smo izgubili tudi svojo slovstveno edinost, kterej sta položila tako krepek, tako zastaven temelj naša blagovestnika Ciril in Metod. Kedaj se bomo dokopali do slovstvene edinosti? Pred vsem drugim treba je zatreti needinost, tega gada, tega modrosa, ki nas smrtno pika; njemu je treba na glavo stopiti.

Bog, ki nas je vstvaril kot Slovence, noče, da bi katerikoli narod poginil. Vsakemu je dal sposobnosti, vsacemu pravico, da se po svoje razvija, in da doseže svojo srečo na zemlji. Kako velika dobrota je to! Oj, da bi spoznali jo! Zato je vsak rojen Slovenec dolžan svojo duševno in telesno moč obračati v napredek in razvoj svojega zanemarjenega naroda.

Res je, da so drugi narodi številnejši, vendar pa tudi mi po svojem pičlem številu lahko vse storimo, česar je treba narodu našemu, in hvaležen nam bode. Nikar ne zagrebajmo narodnosti svoje v tujščino! To bi bil greh! Zato je vsak Slovenec dolžan delati za narod svoj, vsak brez razločka, naj je gospod ali kmet, premožen ali ubožen. Vsak se mora truditi, če hoče svojo dolžnost do matere svoje Slovenije izpolniti.

Al koliko lenobe, koliko zanikarnosti je še v Sloveniji!

Zanikarni Slovenci in Slovenke po mojih mislih so vsi oni, ki skoraj nobenega slovenskega lista ne naročé, nego k večemu na pòsodo beró. Pač res zaslužijo taki, kakor veli „Brencelj“, da bi se ostro kaznovali. Taki delajo krivico svojemu bližnjemu, kajti oni zastonj beró ono, kar drugi, včasih s trdo zasluženimi krajcarji naročujejo. Taki Slovenci in Slovenke kradejo denar slovenskemu narodu, ker ga, mesto da ga obračajo za domače slovstvene izdelke, rajši izdajajo za tuje jezične knjige in časnike; drugim privoščijo zaslužek, domačim pa ne. Ali ni to velika napaka? Pa kaj velim: napaka? — velika krivica je!

Zanikarni so tudi vsi tisti Slovenci in Slovenke, ki samo prepevajo in popivajo „za narod“, kakor pravijo. Njih kratkočasje je lenoba; ono nič ne koristi slovenskemu narodu, nego mu celó škoduje. Takih, ki

radi pojó, ima Slovenija, žalibog, že tako preveč. Koliko zlega dela žganje, vzlasti po gornjem Kranjskem! Kakor lesni črv nam izjeda krepki narod. Preganjajmo tega črva, zamorimo ga! Kdor tedaj samo poje in pije „za Slovenijo“, tak ni pravi rodoljub; on ne bode nič koristil slovenskemu narodu.

Zanikarni Slovenci so, dejal bi, tudi tisti, ki imajo zmožnosti, da bi s peresom orali ledino slovensko, pa se še ne dotaknejo ga. Kako bodo odgovor dajali od svojih talentov, s kterimi bi lahko neizmerno koristili, pa so preleni, da bi kaj storili.

Pa tudi tiste slovenske pisatelje prištevam zanikarnim, ki si ne izvolijo pravega, njim najprikladnejšega področja, v kterem bi mogli vspešno delati za razvoj svojega naroda. Nikamor ne kaže, ako „ob polni luni“ pesmarijo, ob deževnem, grdem vremenu pa besede grizejo ali slovničarijo; ako o postu trecijalke dražijo, o volitvah pa jalovo politiko uganjajo, namesti da bi delali, ako spomladi in jeseni kmetujejo, pozimi pa godejo in plešejo. To ne gré. Devet rokodelcev ali pa deset stradalcev. Zapomnite si, mladi nadepolni sinovi modric, da, ako si ne izvolite pravega stališča na slovenskem slovstvenem polji, da bodete, kakor čas nanesse, enkrat lačni pesniki, enkrat pa strgani prozaiki!

Ali kaj pomaga, če Slovenec še toliko skrbi in dela za svoj zanemarjeni narod, ako pa meni, z „december-skim brezvernim liberalizmom“ osrečiti ga! Ali se vam res nič ne smili ubogi narod? Z brezvernim liberalizmom ga nikdar ne povzdignete k pravi stalni sreči in zadovoljnosti. Slovenski narod je veren in pobožen, takovega moramo ohraniti, če ga hočemo res osrečiti, oblažiti, olikati. Omika ljudstev obstajala je in morala bi še danes obstajati v tem, da se jim daje, česar potrebujejo v vedah in znanstvih, a ne v tem, da se jim jemlje, kar človeka dela za človeka, ki ne vzame konca kakor živina.

Sklep.

Kdo, ljubi Slovenci in Slovenke, kdo bi mogel preračunati, koliko ur, dni in let smo že izgubili brez prave koristi za Slovenijo? Pomislite; petdeset do šestdeset let človek živi; polovico teh let prespimo, kakih 16 let pa zasedimo v ponemčevalnih šolah. Koliko še ostane za Slovenijo? Oj malo, krvavo malo! In še teh let ne obračamo na blagor narodu svojemu. Kako krvavo malo je to za narod, čegar sinovi in hčere smo, ki nas je odgojil, ki nas živi, in ki nam hrani prostor za grob! Slavljeni France Prešeren, povedi nam ti: kakova čutila so pojila tvoje srce? Prav lepo si razlil ta čutila v pesem, ktero si zapel v spomin Andreju Smoletu:

S srcem obupnim si prišel domú!

Mogla umreti ni stara Sibila,

Da so prinesli jej z doma prstí;

Ena se tebi je želja spolnila;

V zemlji domači ti truplo leží.

Zatoraj ljubimo, iskreno ljubimo milo Slovenijo, svojo dobro mater, ki skrbi za nas svoje sinove in hčere, skrbi do zadnjega trenutka. Nikari je ne žalimo, nikari jej ne delajmo sramote. Podučujmo slovenski narod, dokler se nam glasi, dokler ga kaj imamo, enkrat bi ga utegnili iskati, pa ga ne bode več. Ali se ne spominjate, ljubi bralci in bralke, kaj je bil izustil nek ošaben Nemeč, rekši, da „v petdesetih letih ne bo več nobenega Slovenca in Slovenke!“ Skrbimo, da se ne vresničijo te strahovite besede! Ako smo tedaj že veliko ur, dni in let izgubili za Slovenijo, odslé naprej ne gubimo nobene ure več, nobene več, pravim.

Le recimo, kar so rekli Slovani na razstavi v Moskvi: „Nobene bajtice več ne prepustimo tujcem!“

Res, da je težava delati za narod, pa kaj se hoče! Le trpimo, le delajmo, vsak po svojih okoliščinah in po svojih zmožnostih, in hvaležnost potomcev nam ne odide. Zadovoljni se bomo vlegli enkrat v hladni grob matere Slovenije, ako izpolnimo svoje dolžnosti do nje.

Jugoslavensko slovstvo.

* „Slovanski Svet“ ali „slovanskij Mir“, časnik, kterege smo že omenili o listu „Novic“, je zagledal komaj 23. m. m. beli dan in vže je bil tudi konfisciran. Al vredništvo je trdnega prepričanja, da dobi liste zopet v roke. To je tudi vzrok, da ni moglo v pravem času naročnikom vstreči, katerih je na Českem vže toliko, da bode list ne le v ruskem, temuč tudi v českem jeziku izhajal. Množé se pa naročniki tudi iz srbskega in hrvaškega naroda tako, da vredništvo namerava brž napraviti tudi v srbsko-hrvaškem jeziku izdajo tega lista brž ko se zadostno število naročnikov oglasi. Vredništvo pa tudi naznanja, da se drugi vezek vže tiska in da prvega tudi precej razpošlje, ko bode pravde konec in če bi sodnija potrdila konfiskacijo, se napravi brž nov iztis brez prepovedanega članka. Naroči se lahko na dva vezka v ruskem in českem jeziku ali samo v enem, cena vezkom v dveh jezikih je 60 kr. in v enem 40 kr., za celo leto veljá 6 gold., za pol leta 3 gold. Naročila se pošiljajo v Prago pod naslovom na dotično vredništvo.

Mnogovrstne novice.

* Za veliko razstavo, ktera bode prihodnje leto na Dunaji, je presv. cesar v vsaki deželi že imenoval komisije, ki imajo delati na to, da vsaka dežela pošlje svojih pridelkov in izdelkov v razstavo. Za Česko je imenovanih 5 komisij z 257 udi, za Moravsko 2 s 132 udi, za Šlezko 1 s 53 udi, za Galicijo 3 s 178 udi, za Bukovino 1 z 20 udi, za gornjo Avstrijo 1 z 51 udi, za Salcburško 1 s 27 udi, za Tirolsko in Vorarlberško 4 s 144 udi, za Štajarsko 3 s 130 udi, za Koroško 1 z 49 udi, za Kranjsko 1 s 43 udi, za Primorsko 1 z 78 udi, za Dalmacijo 4 s 116 udi — skupaj tedaj je 28 deželnih komisij s 1278 udi.

* Novo repato zvezdo je zvezdogled Plastamour v Genovi v Švajci najdel; ona vse dozda znane repate zvezde (kométe) v volumu presega. Po Plastamourvih opazkah leti s silno hitrostjo naravnost na zemljo in 12. dne avgusta (velikega srpana) pride ž njo v dotiko. Ko se jej bode bližal, bo vročina na naši zemlji silna. — Da bode vse to res tako ali ne, se vendar zagotoviti ne more, ker od nobene druge strani se dozda ni nič pripovedovalo od te „hude“ repate zvezde.

* Tako strašne povodnje so v Kini, da je čez 2000 kvadratnih milj zemlje pod vodo in okoli 2 milijona ljudi brez stanovanja.

* Rusija je žitnica Evrope. Sledeče številke so dokaz ruskega bogatstva, ki v srednjih letinah silno veliko žita v tuje dežele prodá. Leta 1861. se je izvozilo iz Rusije 9 milijonov in 601.243 četrtov (četrta je ruski vagan), to je za 68 milijonov in 168.431 srebrnih rubljev (rubelj srebra je po našem denarji blizo 1 gold. 62 kr.), — leta 1868. izvozilo se je 12 milijonov in 220.311 četrtov, to je za 73 milijonov in 537.949 sreb. rubljev, — leta 1870. izvozilo se je 21 milijonov in 67.763 četrtov, to je za 162 milijonov in 757.777 rubljev. Ruskega žita se dandanes toliko prodaja na Angležko, da angleški trgovci žitne mere več ne računijo

na angleški „quarter“ (angleški vagan), ampak na ruski „četrta“. Rusija ima res neizmerno množico sila rodovitne zemlje „črna zemlja“, al vendar morajo Rusi biti umni in napredni gospodarji, da pridelajo toliko.

„Puč. Prij.“

* Tolovajstvo na Magjarskem. V Segedinski županiji je kraljevski komisar za varnost, grof Raday, brezobzirno in ostro postopal proti tolovajstvu v magjarskih pokrajinah. Sojenih je bilo 722 oseb zaradi tolovajstva, tatvine, poškodovanja železnic itd. Obtoženci so obstali sami 7000 taci hudodelstev. Obsojenih je bilo 370 oseb samo zaradi tolovajstva, in nekatere zaradi 30 ali 50 hudodelstev, katerih so se krive storile zadnjih 20 let. Znamenito je pa to v teh sodbah, da najviši krogi (veliki gospodje) v Pešti zameravajo grofu Raday-u, da proti tolovajem tako ostro postopa! — se ve da, tolovajstvo in pa gloria Magjarorszaga se ne skladata.

* Proti pijančevanju na Francoskem namerava vlada ostro postopati. Osnovala je zakon (postavo), po katerem se pijančevanje kaznuje. Poročilo o tem se je že med članove državnega zbora razdelilo; v tem se nahajajo sledeči predlogi: „kogar pijanega dobó, plača globe (kazni) od 1 do 5 frankov (frank je po naše 42 krajc.), kdor je v treh letih bil zavoljo pijanstva 2krat obsojen, pa se tretjikrat opijani, pride v zapor od 6 do 30 dni in plača globe od 16 do 300 frankov; vrh tega tak zgubi pravico voliti in pravico izvoljen biti, pravico porotnik biti ali kako drugo častno opravilo dobiti. Vsak volilec, vsaka priča, vsak porotnik, vsak občinski mož, vsak župan, ki svoj poklic opravlja pijan, se kaznuje tako kakor oni, ki je že dvakrat zaradi pijanstva bil obsojen. Predlogi omenjenega poročila segajo celó do tega, da se ima kaznovati tudi vsak kavarnar in vsak krčmar, ki pustí, da se mu gostje vpijanijo, ali ki pijane ljudi pustí v svojo kavarno ali krčmo.

* Premoženje jugoslavenske akademije je konec lanskega leta zneslo v gotovini 292.702 gld. Ž letom 1871. se je pomnožila glavnica na 3471 gold. Potrošila je akademija od glavničnih komatov v svoje namene 11.890 gold. — Premoženje za ustanovljenje jugoslavenskega vseučilišča v Zagrebu zneslo je konec 1871. leta 203.624 gold. Leta 1871. se je pomnožila glavnica za 18.758 gold.

Dopisi.

Iz Trsta 17. sveč. (Naš „korzo“; železnica Loško-Tržaška). Kakor imajo vsa laška mesta zadnje dni maškerade in da vozijo korzo, tako si tudi tu nekteri prizadevajo Trstu s tem vtisniti tipus italijanskega značaja; al neče se jim nič prav sponesti. Druga leta smo vselej videli kako demonstracijo proti duhovščini ali celó fino proti Avstriji, proti policiji ali kaki drugi reči; letošnje leto pa je nekoliko dež, kateri je vsaki dan nagajal, pripomogel, da so fiasco naredili ali pa so se teh burk že naveličali. Med brezštevilnimi kočijami, ktere so vse več ali manj talijanski trikolor kazale, sem videl tudi lepo elegantno kočijo s slovenskimi trakovi in ko radoveden vprašam tovarša, kdo da more biti ta gospa, ktera se drzne „laški“ Trst s slovenskimi barvami omadeževati, mi odgovori, da to je družina Kalistrova. Čast naj jej bode tem več, ker mnogi drugi tu bivajoči Slovenci se Slovence očitno pokazati nočejo. Videl sem dalje tri Garibaldinovce, kateri so jako ponosno koračili z rdečimi srajcami, opasani z mečem na videz. Za njim je bil videti velik voz po otročje oblečenih šem, ktere so godle noseč trakove laške trobojnice. Še mnogo reči bi mogel navesti, al čemu bodem popisaval take bedarije. — Za železnico iz Trsta